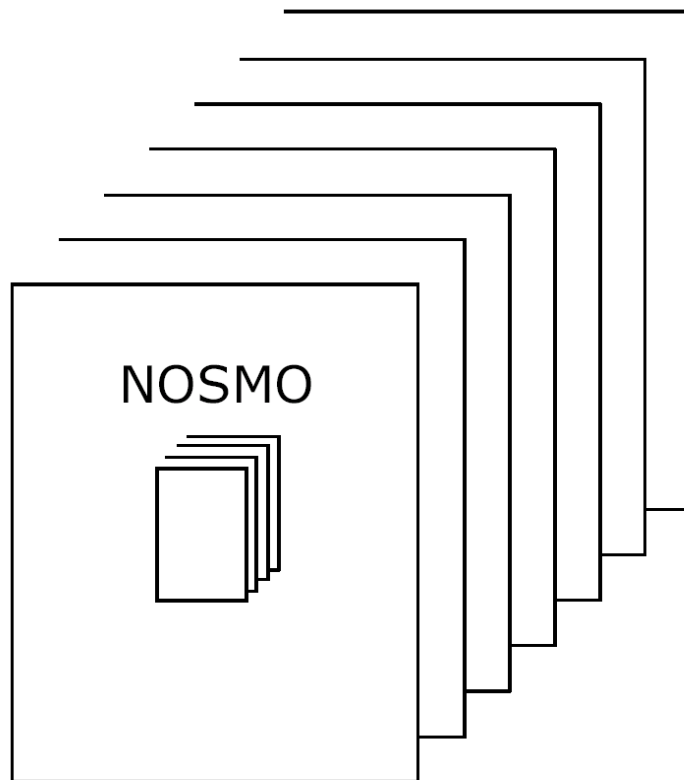

METHODOLOGENDAG

vrije Universiteit amsterdam

6 Juni 2008
Vrije Universiteit
Amsterdam

NOSMO

**Nederlandse Organisatie voor Sociaal-
Wetenschappelijk Methodologisch
Onderzoek**

Dagelijks Bestuur NOSMO

Cor van Dijkum (voorzitter)

Dorien DeTombe

Gerhard van de Bunt

Han Oud

Algemeen Bestuur NOSMO

Harry van den Berg, Cor van Dijkum, Dorien DeTombe,

Frans van Eijnatten, Henk Flap, Stasja Draisma,

Han Oud, Cora Maas, Fred Wester

Organisatie Methodologendag Amsterdam

Faculteit Sociale Wetenschappen

Afdeling Methoden & Technieken

Daniëlle Boven

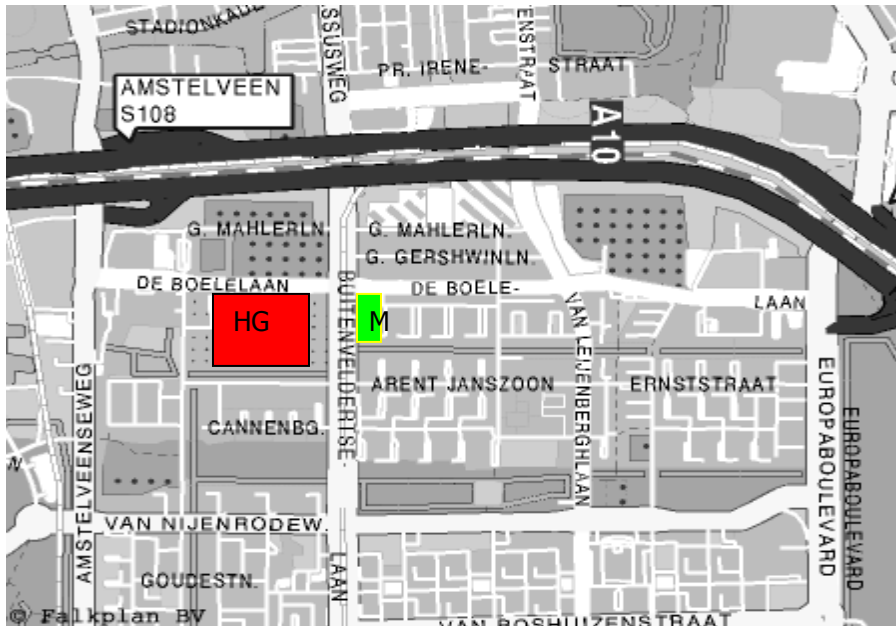
Cor van Dijkum

Gerhard van de Bunt

Website NOSMO

www.nosmo.nl

**Faculteit der Sociale Wetenschappen
Vrije Universiteit
Amsterdam**

M

= **Metropolitan -gebouw**

HG

= **Vrije Universiteit
(campus)**

Bezoekadres:

Faculteit der Sociale Wetenschappen
Vrije Universiteit Amsterdam
Metropolitan-gebouw
Buitenveldertselaan 3
Amsterdam

De zalen bevinden zich in de ochtend allemaal in het Metropolitan-gebouw. Het gaat hierbij om zaal Z-009 en zaal Z-007 op de begane grond. Als u binnen komt gaat u rechtsaf voor de receptie langs, langs de liften en door de glazen deur. De zalen bevinden zich nu aan uw linkerhand.

In de middag worden dezelfde zalen gebruikt plus zaal Z-113 in het Metropolitangebouw. Deze bevindt zich op de eerste etage aan de rechterkant van het gebouw. Als u door de glazen deur bent is het een paar deuren verderop aan uw linkerhand.

De laatste zaal voor de middagsessies bevindt zich in het Hoofdgebouw. Dit is zaal 1A-12.

U gaat de trap op naar de eerste etage in het Hoofdgebouw, nadat u het gebouw heeft betreden door de glazen deuren in de hal; aan de linkerkant ziet u de trap (voor de liften). Bovenaan de trap gaat u de A-gang in (volg de borden) en aan uw rechterhand bevindt zich halverwege de gang zaal 1A-12. Eline zal u hierheen begeleiden.

Routebeschrijving naar de faculteit

De VU is prima te bereiken per openbaar vervoer, fiets en auto. Rondom de VU is een betaald parkeren zone!

Met het openbaar vervoer

Vanaf Centraal Station

- ◆ Sneltram 51 (16 minuten) - uitstappen: halte VU
- ◆ Stadstram 5 (25 minuten) - uitstappen: halte VU

Vanaf Station Sloterdijk

- ◆ Metro 50 (15 minuten) - uitstappen: halte Station Zuid/WTC; daar overstappen: zie verder 'vanaf Station Zuid/WTC'
- ◆ Metro 50 (12 minuten) - uitstappen: halte Amstelveenseweg; te voet is de VU van hier in circa 10 minuten bereikbaar, met tram 16 en 6 of bus 23 in circa 4 minuten.

Vanaf Muiderpoort Station

- ◆ Bus 37 of trein richting Amstelstation - uitstappen: halte Amstelstation; daar overstappen op sneltram 51 (10 minuten) - halte in station. Uitstappen: halte VU.

Vanaf Amstelstation

- ◆ Sneltram 51, (10 minuten) - halte in station, uitstappen: halte VU
- ◆ Buslijn 66 of 199 (24 minuten), uitstappen: halte De Boelelaan VU-hoofgebouw.

Vanaf Station Zuid/WTC

- ◆ Sneltram 51 (1 minuut), uitstappen: halte VU
- ◆ Stadstram 5 (1 minuut), uitstappen: halte VU
- ◆ Stadsbus 23 (3 minuten), uitstappen: halte De Boelelaan VU-hoofgebouw
- ◆ (Te voet is de VU vanaf Station Zuid/WTC in ca. 10 minuten bereikbaar).

Vanaf Station Duivendrecht

- ◆ Metro 50 en 54 (9 minuten), uitstappen: halte Station Zuid/WTC; daar overstappen: zie verder 'vanaf Station Zuid/WTC'
- ◆ Stoptrein naar Station Zuid/WTC (7 minuten); daar overstappen: zie verder 'vanaf Station Zuid/WTC'

Vanuit Zaandam

- ◆ Reizigers vanuit Zaandam wordt geadviseerd voor een snelle verbinding de trein te nemen naar Amsterdam-Sloterdijk; zie verder 'vanaf Station Sloterdijk'.

Vanuit Amstelveen

- ◆ Reizigers vanuit Amstelveen kunnen direct naar de VU met tram 5 of sneltram 51.

Streekbussen rijden direct naar de VU onder meer vanuit:

- ◆ Haarlem: bus 176
- ◆ Landsmeer/Kudelstaart: bus 172
- ◆ Uithoorn: bus 170
- ◆ Wilnis: bus 142

Voor alle plaatsen geldt: halte Amstelveenseweg VU medisch centrum

Met de auto

De VU is vanuit alle richtingen via de ringweg A-10 om Amsterdam bereikbaar. U volgt die rondweg tot de afslag S108-Buitenveldert/Oud Zuid/Olympisch stadion; aan het eind van de afrit linksaf de Amstelveenseweg oprijden; na 200 meter bij het VU medisch centrum slaat u linksaf de De Boelelaan op.

Stadsroutes

S 108 of S 109 kiezen

Betaald parkeren

In de omgeving van de VU kunt u parkeren langs de De Boelelaan.

Maandag tot en met vrijdag:

- tussen 09.00 en 19.00 uur: € 1,10 per uur.
- tussen 19.00 en 09.00 uur: gratis

Zon- en feestdagen:

- gratis

Dagkaart:

- € 6,60

Voor gehandicapten zijn parkeerplaatsen gereserveerd voor het VU-hoofdgebouw en op het VU-binnenterrein. De ingang hiervan bevindt zich aan de Boechorststraat. Via de intercomzuil bij de slagboom kunt u zich melden bij de portier.

Vanaf Schiphol

Reizigers vanaf Schiphol kunnen per trein naar Station Zuid/WTC (zie verder 'Openbaar vervoer, Vanaf Station Zuid/WTC').

Programma

09.30 – 10.00	Inschrijving, ontvangst met koffie en thee	MP t.o. Z009
10.00 – 10.05	Welkom door NOSMO voorzitter Cor van Dijkum	MP Z009/007
10.05 – 12.00	Onderzoek van Macht: een Debat Plenaire inleidingen en discussie <i>Sprekers: Eelke Heemskerk, Wouter de Nooy,</i> Kees van Veen <i>Voorzitter: Cor van Dijkum</i>	MP Z009/007

12.15 – 13.15	Lunch	HG Kantine <i>U wordt begeleid naar de locatie</i>
----------------------	--------------	--

13.30 – 16.15 *SESSIES VAN ONDERZOEKSGROEPEN*

13.30 - 16.00	Longitudinale -Modellen (LOMO) <i>Continue tijd modellering van panel data</i>	MP Z007
13.30 - 15.00	Kwalitatieve Onderzoeksmethoden (KWALON) <i>Kwalitatief interventieonderzoek</i>	MP Z009
13.30 - 16.15	Dataverzameling, Instrumentatie & Researchdesign <i>Meten van gezondheid: voetangels en klemmen bij de kwaliteit van dataverzameling en instrumentatie</i>	HG 1 A-12
13.30 - 14.30	Methodologie van Complexe Maatschappelijke Problemen	MP Z113
14.30 - 16.30	Simulatie <i>Dynamische Simulatie in een Interdisciplinaire Setting</i>	MP Z113
15.00 - 15.15	Theepauze	MP t.o. Z009 In 1A-12
16.15	Borrel <i>Aangeboden door Faculteit Sociale Wetenschappen, Afdeling Methoden en Technieken</i>	MP t.o. Z009

MP = Metropolitan gebouw, Buitenveldertse Laan 3

HG = Hoofdgebouw, Boelelaan 1105

LOMO

Longitudinale Modellen

Continue tijd modellering van panel data

13.30-14.00

Christian Steglich & Tom Snijders

Continuous-Time Models for Complete Social Networks

14.00-14.30

Marc Delsing & Han Oud

*Analyzing Reciprocal Relationships by Means of the
Continuous-Time Autoregressive Latent Trajectory (CALT) Model*

14.30-15.00

Zita Oravecz & Francis Tuerlinckx

Analyzing Intensive Longitudinal Data with a Latent Stochastic Model

15.00-15.15

Pauze

15.15-15.45

Han Oud & Henk Folmer

*Spatial Econometric Methods in Continuous Time Modeling of Panel Data with Latent
Variables*

KWALON

Kwalitatief Interventieonderzoek in (complexe situaties van)
Zorg en Educatie

13.30 – 15.00

Workshop

Georganiseerd door Ben Boog (RUG)
Theo Niessen (Fontys Hogeschool Verpleegkunde)
Louis Polstra (Lector Hanzehogeschool, Onderzoeker Sociale Dienst gemeente Groningen)
Gert Schout (Consulent OGGZ, Onderzoeker RuG)

Dataverzameling, Instrumentatie en Researchdesign

Meten van gezondheid: voetangels en klemmen bij de
kwaliteit van dataverzameling en instrumentatie

13.30 – 14.00

Rianne Hoopman, Caroline B. Terwee, Martin J. Muller, Ferko Öry, Neil K. Aaronson
Methodologische problemen met vragenlijsten over gezondheid.

14.00 – 14.30

Tina Glasner, W. van der Vaart, & R.F. Belli
Het gebruik van persoonlijke gebeurtenissen als geheugensteun in survey interviews.

14.30 – 15.00

Annemarie Wagemakers
*Participatieve methoden: de ervaringen met actie onderzoek in wijkgericht
gezondheidswerk.*

15.00 – 15.15 Pauze

15.15 – 15.45

Marjan Westerman, Hak T, Sprangers MA, Groen HJ, van der Wal G, The AM.
*Listen to their answers! Response behaviour in the measurement of physical and role
functioning.*

15.45 – 16.15

Jeroen Lakerveld, Ijzelenber W, van Tulder MW, Hellemans IM, Rauwerda JA, van Rossum
AC, Seidell JC.
Motieven voor (not) participatie in een lifestyle interventie trial.

Methodologie van Complexe Maatschappelijke Problemen

13.30-14.00

Dorien DeTombe

Analyzing Climate Change as a Complex Societal Problem

14.00-14.30

Wim Smit

De wereldwijde crediet crisis. Economische ontwikkelingen in China.

SIMULATIE

Dynamische Simulatie in een Interdisciplinaire Setting

14.30 – 15.00

Loet Leydesdorff

Dynamic Animations of Journal Maps: Indicators of Structural Changes and Interdisciplinary Developments

15.00-15.15 Pauze

15.15 – 15.40

Fred Hasselman

Ralf Cox

Validating Complex Signal Analyses of Human Cognition by Simulating Well Known Dynamical Systems: Promises and Pitfalls

15.40 – 16.05

Cor van Dijkum, Niek Lam

William Verheul, Jozien Bensing

Non-Linear Models for the Feedback between GP and Patients

16.05 – 16.30

Ralf Cox

Planning in Action

Timescale Dynamics of Action Selection in Goal-directed behavior

---

ABSTRACTS

**Een Debat over het
Onderzoek van Macht
met behulp van
Stellingen**

MG Z007/009

10.05 – 12.00

Sprekers:

Eelke Heemskerk

*Afdeling Politicologie
Universiteit van Amsterdam*

Wouter de Nooy

*Afdeling Communicatiewetenschap
Universiteit van Amsterdam*

Kees van Veen

*International Business & Management
Rijksuniversiteit Groningen*

Voorzitter:

Cor van Dijkum

*Department of Methodology and Statistics
Utrecht University*

Dubbelfuncties zeggen erg weinig over macht

*Eelke Heemskerk
Afdeling Politicologie
Universiteit van Amsterdam
e.m.heemskerk@uva.nl*

Het onderzoek naar economische macht kent een lange traditie in het analyseren van netwerken van dubbelfuncties in het bedrijfsleven. Specifieke configuraties, in het bijzonder waar bankiers commissariaten aanhielden bij niet financiële bedrijven, werden op basis van verschillende theorieën geïnterpreteerd als vormen van macht- en invloedsoefening, bijvoorbeeld in het onderzoek Graven naar Macht.

Mocht dit in specifieke historische situaties wellicht nog een valide interpretatie zijn, vanwege de ontwikkelingen op de financiële markten en de veranderende rol van banken mogen we contemporaine netwerken van dubbelfuncties niet meer als zodanig interpreteren. Dubbelfuncties tussen bedrijven zijn in toenemende mate een onbedoeld effect van de recruiteringsstrategieën van bedrijven en hun raden van commissarissen. Dubbelfuncties zijn daarnaast een afgeleide van de persoonlijke strategie van leden van de financieel economische elite.

Het belang van dubbelfuncties ligt vooral in het sociale netwerk van de bestuurders en commissarissen die zij opspannen, en de groepsprocessen die binnen dit netwerk plaatsvinden. De netwerkpositie van individuele bestuurders is zowel een gevolg als ook een bron van hun macht en invloed binnen de financieel economische gemeenschap.

Het aantal verbindingen (degree centrality) van een actor binnen een netwerk zegt dan ook erg weinig over de macht- en invloed van deze actor.

Machtsonderzoek versterkt de macht van de machtigsten

*Wouter de Nooy
Afdeling Communicatiewetenschap
Universiteit van Amsterdam
W.deNooy@uva.nl*

In mijn bijdrage reflecteer ik op de gevolgen van wetenschappelijk onderzoek naar ‘de macht’ in Nederland. Mijn ervaringen met de Volkskrant Top 200 vormen het uitgangspunt. Hoewel mijn netwerkanalyses, die het uitgangspunt vormen voor de Top 200, alleen gebruik maken van gegevens over de posities, blijkt reputatie een hoofdrol te spelen in zowel de opstelling van de Top 200 als de maatschappelijke uitwerking die deze lijst heeft. Mogelijk is dit een gevolg van het feit dat we met globale begrippen als ‘macht’ en ‘invloed’ werken. Zodra we deze begrippen gebruiken en zeker wanneer we ze proberen te kwantificeren, veronderstellen we dat personen of organisaties een kwaliteit hebben die anderen niet of in mindere mate hebben. Dit creëert de reputatie en waar reputaties centraal komen te staan, treedt Merton’s Mattheüs-effect op: hij die heeft, zal gegeven worden, maar hij die niet heeft, hem zal afgenomen worden...

Grensoverschrijdende netwerken vragen om grensoverschrijdende theorievorming

*Kees van Veen
International Business & Management
Rijksuniversiteit Groningen
k.van.veen@rug.nl*

Interlocking directorate' netwerken zijn het resultaat van een collectie van losse selectiebeslissingen van bedrijven en individuen die onder (sterk) verschillende omstandigheden over de loop der jaren plaatsvinden. Het testen van eenzijdige "concurrerende" theorieën voor verklaringen van de geobserveerde structuren leidt daarom per definitie tot onbevredigende resultaten. Veel belangrijker is om te specificeren onder welke condities welke theoretische argumenten doorslaggevend zijn bij welke beslissingen. Dit belang neemt toe nu het onderzoek in toenemende mate internationaal vergelijkend en longitudinaal wordt en de variatie in structuren toeneemt.

Dit wordt empirisch verder uitgewerkt met behulp van de data van het European Top Managers Project . In dit project worden o.a. de gegevens verzameld van de Raden van Commissarissen en Raden van Bestuur van 362 grote Europese bedrijven in 15 Europese landen. Deze data lenen zich bij uitstek voor het gebruik van netwerktechnieken. Allereerst worden de nationale netwerken binnen de 15 landen gepresenteerd en systematisch met elkaar vergeleken. Vervolgens bekijken we welke posities de diverse landen innemen in het Europese grensoverschrijdende netwerk. Tot slot wordt een aantal verklaringen voor de geobserveerde netwerken bediscussieerd en getoetst.

LONGITUDINALE MODELLEN

MG Z007

13.30 – 15.45

CONTINUE TIJD MODELLERING VAN PANEL DATA

Voorzitter: Han Oud

Analyse van panel data vindt bijna altijd plaats met behulp van discrete-tijd methoden. Vanwege de doorgaans grote observatie-intervallen in panel onderzoek (een à twee keer per jaar of zelfs minder frequent) is de gebruikelijke discrete-tijd analyse echter problematisch. Ongelijke intervallen maken vergelijking van de resultaten tussen en binnen onderzoeken onmogelijk. Maar zelfs bij gelijke intervallen impliceren gelijke discrete-tijd effecten niet dat de onderliggende continue-tijd effecten gelijk zijn. De bijdragen aan de sessie laten op verschillende manieren zien, hoe de valkuilen van een discrete-tijd analyse kunnen worden vermeden.

Continuous-Time Models for Complete Social Networks

Christian Steglich

c.e.g.steglich@rug.nl

Tom Snijders

Faculty of Behavioural and Social Sciences

University of Groningen

In many applied social science disciplines, dynamics of complete social networks currently receive a lot of attention -- be it friendship networks among school children, or collaboration networks among firms. Although continuous-time process tracing data become increasingly available due to computer-assisted data collection, the most common data format still is the panel design. Here, for a fixed group of actors, the complete network of social ties among them is assessed in a series of discrete observations over time. Differences between observation moments typically are very complex and difficult to model. Moreover, they usually can be explained by multiple, competing dynamic mechanisms. A continuous time modelling approach is introduced that enables researchers to decompose the observed total change into a stochastic sequence of smaller changes that are easier to model. In this framework, it also is easier to formulate hypotheses that test the alternative theoretical mechanisms. The approach comes at the cost of conditional independence assumptions typical for stochastic process models. As an example, the co-evolution of friendship networks at school and smoking uptake of the pupils is analysed. The proposed methods are implemented in the SIENA software developed at the University of Groningen (see Snijders, Steglich & Schweinberger, 2007).

Analyzing Reciprocal Relationships by Means of the Continuous-Time Autoregressive Latent Trajectory (CALT) Model

Marc Delsing
m.delsing@uu.nl
Research Center Adolescent Development
Utrecht University
Han Oud
Behavioural Science Institute
Radboud University Nijmegen

Over the past decades, several analytic tools have become available for the analysis of reciprocal relations in a non-experimental context using structural equation modelling (SEM). A recently proposed model is the autoregressive latent trajectory (ALT) model (BOLLEN and CURRAN, 2004, CURRAN and BOLLEN, 2001), which captures features of both the autoregressive (AR) cross-lagged model and the latent trajectory (LT) model. In this presentation, strengths and weaknesses are discussed and it is demonstrated how several of the problems can be solved by a continuous time version: continuous time autoregressive latent trajectory (CALT) model. The EDM/SEM continuous time procedure, using SEM to estimate the exact discrete model (EDM), is applied to a CALT model of reciprocal relations between antisocial behaviour and depressive symptoms.

Analyzing Intensive Longitudinal Data with a Latent Stochastic Model

Zita Oravecz

zita.oravecz@psy.kuleuven.be

Francis Tuerlinckx

Research Group Quantitative and Personality Psychology

Leuven University

Social sciences often aim to explore the within subject variation of certain quantities by repeatedly measuring them. Moreover, understanding the difference among individuals with respect to these variations has become a central issue. The talk describes an approach which incorporates both problems in a dynamical model. First of all, it takes advantage of a continuous time stochastic process, namely the Ornstein-Uhlenbeck process, to model the underlying dynamics in the longitudinal data of one individual. The approach involves simultaneous modelling of longitudinal variables; hence their dependency structure can also be explored.

Second, a hierarchical extension of this core model is developed, allowing a complex investigation of interindividual differences for a group of individuals. For instance, the autocorrelation of the underlying process can be turned into a random effect. Furthermore, covariates can be introduced so that interindividual differences can be studied in many respects. The model can handle unbalanced datasets and is especially fit for the analysis of relatively long repeated measurement chains of several individuals. As an illustration, an application on a dataset collected in a diary study will also be presented.

Spatial Econometric Methods in Continuous Time Modeling of Panel Data with Latent Variables

Han Oud

j.oud@pwo.ru.nl

Behavioural Science Institute

Radboud University Nijmegen

Henk Folmer

Department of Spatial Sciences, University of Groningen

Department of Social Sciences, Wageningen University

There are compelling arguments for continuous time modeling of panel data (see, e.g., special issue 62:1, 2008, of *Statistica Neerlandica*). Most social phenomena evolve in continuous time and analysis in discrete time (cross-lagged panel analysis) oversimplifies and even distorts reality. Discrete time analysis especially gets in trouble, when the observation intervals are unequal both within and between studies. A not less compelling reason for analyzing cross-effects in continuous time is that equal effects found in discrete time do not guarantee at all that the underlying continuous time effects are equal. So, even in the case of equal observation intervals, discrete time analysis proves to be useless. The cross-lagged effects found in discrete time in fact are part of an ongoing process and one should conclude on the basis of the cross-lagged effect functions across time instead of the discrete time interval only.

Spatial econometrics has been developed to analyze data, for which the central assumption of independence is not applicable. This is clear especially for spatial data, because less distant observation units in general will show higher correlation than more distant units. This kind of dependence is in no way restricted to spatial data, however, but often also present in survey data. We introduce spatial econometric methods for solving the unit dependence problem into the latent variable framework and the continuous time modeling of panel data. The methodology will be applied to German unemployment data over 4 years (200, 2001, 2002, 2003) in 439 regions.

KWALON

MG Z009

13.30 – 14.30

**Workshop KWALON:
Kwalitatief interventieonderzoek in (complexe situaties van) zorg en educatie**

Voorzitter: Ben Boog

Sprekers: Theo Niessen (onderzoeker en docent Fontys Hogeschool Verpleegkunde), Louis Polstra (Lector Arbeidsparticipatie Hanzehogeschool en onderzoeker Sociale Dienst gemeente Groningen) en Gert Schout (zelfstandig consulent OGGZ en onderzoeker RuG)

In deze workshop worden drie presentaties gegeven die met elkaar gemeen hebben dat het gaat om kwalitatief interventie onderzoek in complexe maatschappelijke situaties. Dit onderzoek is gericht op praktijkontwikkeling en praktijktheorie.

Workshopbijdrage 1

Theo Niessen
Fontys Hogeschool Verpleegkunde

Onderzoek (zie het proefschrift “Emerging epistemologies: making sense of teaching practice”) ging over het begrijpen van de ervaringen en struggles van docenten voor nieuwe onderwijsinnovaties (in mijn geval binnen de context van PGO in de vorm van een cursus PGO voor nieuwe medewerkers die ik responsief geëvalueerd heb). Om deze ervaringen te duiden maakte ik gebruik van een epistemologisch perspectief (dit perspectief handelt over de vragen: wat is kennis? En “Hoe komen mensen tot kennis (weten)). In het proefschrift ontwikkel ik een alternatief perspectief om te duiden van nu eigenlijk “opvattingen” zijn en hoe je ze zou moeten meten. Dit nieuwe perspectief is niet puur cognitief psychologisch van aard. Het baseert zich op enactivistische/ hermeneutische uitgangspunten. Hierdoor wordt getracht de complexiteit van de docentenpraktijk te waarborgen en preservareren door dicht bij de praktijkverhalen van docenten te blijven. Geen vragenlijsten met generieke items die opvattingen zouden meten (bijvoorbeeld “nothing is certain but death and taxes”) maar “thick descriptions” / “learning histories”.

Workshopbijdrage 2

Louis Polstra
Hanzehogeschool

Het werkproces van het dak- en thuislozenteam van de sociale dienst Groningen is niet vooraf bedacht, maar is eclecticisch 'samengesteld'. De teamleider wil graag een analyse van het werkproces om ervan te leren en het overdraagbaar te maken. Twee studenten van de Hanzehogeschool lopen op dit moment een tijdje op met het dak- en thuislozenteam van de sociale dienst Groningen. Zij observeren de consultants in de spreekkamer, gaan met ze mee naar daklozenlocaties, hebben gesprekken/interviews met de consultants, wonen werkoverleg bij. Zij kijken vanuit het perspectief van het integraal casemanagementmodel. Er wordt een ontmoeting georganiseerd (de conversatieruimte) tussen team, studenten en docenten, waarin bevindingen ter discussie worden gesteld, aangevuld, uitgediept. De ontmoeting van theorie en praktijk is een leermoment voor alle partijen. Vervolgens worden er weer data verzameld, enzovoorts.

Wat mij interesseert is dit leermoment. Theorie en praktijk ontmoeten elkaar niet blanco, maar rondom de analyses van de studenten. Wat betekent dit, zowel procesmatig als inhoudelijk? Is er een clash tussen waarheden? Hoe de opbrengst te duiden: praktijktheorie? Maar ook de aansluiting tussen leerstijlen en het reflexieve discours in de ontmoeting? Is er in deze werkvorm niet een te grote cognitieve oriëntatie?

Workshopbijdrage 3

Gert Schout

Sociale Dienst Gemeente Groningen

Zorgvermijding is een complex en veelvormig verschijnsel dat samengaat met een ander verschijnsel, een verschijnsel dat Van Veldhuizen [1] aanduidt met de term zorgverlamming.

Sommige hulpverleners weten echter situaties te creëren waarin contact, vertrouwen en initiatief verschijnen. Hoe krijgen ze dat voor elkaar? Wat typeert deze hulpverleners? Met behulp van een veldonderzoek is geprobeerd een praktijktheorie te formuleren die helpt de productie en de reductie van zorgvermijding en zorgverlamming te begrijpen. Niet alleen is de

wisselwerking tussen zorgvermijding en zorgverlamming onderzocht, maar ook de wisselwerking tussen competenties van hulpverleners en de condities waaronder zijn werken.

Bij dit type onderzoek kunnen vertekeningen optreden door voorkeuren en vooropgezette meningen van de onderzoeker. Er is op verschillende manieren geprobeerd om deze vertekeningen te voorkomen: door de empirische bevindingen te contrasteren met theorie, door bevindingen voor te leggen aan panels, door het bereiken van inhoudelijke verzadiging, door het trianguleren van onderzoeksbronnen en onderzoeksmethoden, door de productie en de reductie van zorgvermijding en zorgverlamming voortdurend aan elkaar te spiegelen en daarmee een overtuigend inzichtelijk verband te leggen tussen premissen en conclusie, door verschillende andere maatregelen om willekeur en toevalligheden terug te dringen.

In mijn presentatie staat de volgende probleemstelling centraal: De praktijktheorie is geen autoritaire aanwijzing maar het vertrekpunt van een dialoog. Vanuit dit gezichtspunt wordt vervolgonderzoek gebruikt om ruimte te maken voor nieuwe co-creaties. Dus geen onderzoek om een verondersteld gelijk achteraf een onomstotelijk karakter te geven. Tegelijkertijd zou je toch ook de overdraagbaarheid in andere situaties willen onderzoeken. Hoe kan de overdraagbaarheid van deze praktijktheorie onderzocht worden?

[1] Veldhuizen, R. van Zorgverlamming. *Maandblad Geestelijke Volksgezondheid*, nr. 12, p1175 – 1185, 1998.

DATAVERZAMELING, INSTRUMENTATIE EN RESEARCHDESIGN

HG 1 A-12

13.30 – 16.30

Meten van gezondheid: voetangels en klemmen bij de kwaliteit van dataverzameling en instrumentatie

Voorzitter Stasja Draisma

Dataverzameling in gezondheidsonderzoek staat voor een keur aan uitdagingen: representativiteitsproblemen en kwaliteit van gebruikte vragenlijsten zijn enkele zaken die veel onderzoekers bezighouden. Intussen neemt het aantal publicaties over de ontwikkeling en validering van nieuwe gezondheidsmeetinstrumenten enorm toe.

In deze sessie staan methodische aspecten van dataverzameling binnen gezondheidsonderzoek centraal: het opsporen van problemen en voorstellen tot verbetering.

Enkele vragen die aan de orde komen in deze sessie zijn: Hoe kunnen respondenten het beste geworven worden en welke respondentgroepen zijn ‘resistent’ voor het meedoen aan gezondheidsonderzoek? Wat kan de studie van antwoordgedrag van specifieke groepen respondenten bijdragen aan het signaleren en verhelpen van problemen in gezondheidsvragenlijsten? Kan je met behulp van landmarks het geheugen van respondenten zo stimuleren dat zij vragen beter kunnen beantwoorden? Wat betekent een participatieve benadering van gezondheidsonderzoek door middel van actieonderzoek voor de dataverzameling?

Methodological challenges in quality of life research among Turkish and Moroccan ethnic minority cancer patients: Translation, recruitment and ethical issues.

Rianne Hoopman
EMGO Institute
VU University Medical Center Amsterdam

& Caroline B. Terwee, Martin J. Muller, Ferko Öry, Neil K. Aaronson

The large population of first generation Turkish and Moroccan immigrants who moved to Western Europe in the 1960's and 1970's is now reaching an age at which the incidence of chronic diseases, including cancer, rises sharply. To date, little attention has been paid to the health-related quality of life (HRQOL) of these ethnic minority groups, primarily due to the paucity of well translated and validated measures, but also because of a range of methodological and logistical barriers. The primary objective of the presentation is to describe the methodological challenges in conducting HRQOL research among these patient populations, based on experience gained in a project in which four widely used HRQOL questionnaires were translated into Turkish, Moroccan-Arabic and Tarifit, and administered to a sample of 90 Turkish and 79 Moroccan cancer patients in the Netherlands. Problems encountered in translating and administering the questionnaires included achieving semantic equivalence (use of loanwords), use of numerical rating scales, lengthy questions and response scales, and culturally sensitive and/or inappropriate questions. Efficient identification of eligible patients is hampered by privacy laws that prohibit hospitals from registering the ethnicity of patients. Recruiting patients to studies is often difficult due to low literacy levels, lack of familiarity with and distrust of research, concerns about immigration status, and inaccurate or missing contact information. This can lead to lower response rates than is the case with the population of Dutch cancer patients. Additional ethical issues that arise in such studies arise from patients' problems with communicating with their health care providers, their lack of understanding of their diagnosis, treatment and prognosis, and the potential role conflict experienced by bilingual research assistants who may wish or be asked to intervene on the patients' behalf. Practical approaches to resolving these issues are presented.

A comparison of the use of landmark events as memory aids by Dutch and American survey respondents

Tina Glasner
Landbouw Hogeschool Wageningen
Tina.glasner@wur.nl

& W. van der Vaart, & R.F. Belli

In this study, we compared the use of landmark events by Dutch and American respondents in three studies in which calendar instruments were used. The study explores differences in the number and types of landmarks reported, in the relationship with socio-demographic factors and in the distribution of landmarks over time. Taking into account the differences in the design of the studies, we aim to provide insights into whether and how using landmark events may be influenced by cross-cultural variability. Cultural differences between countries in the retrieval and use of landmark events might have implications for the design of calendar procedures in different countries. In a comparative study this would raise the issue of the possibility of standardization of such data collection procedures across countries.

Participatieve methoden: de ervaringen met actie onderzoek in wijkgericht gezondheidswerk.

Annemarie Wagemakers
Landbouw Hogeschool Wageningen

Annemarie.Wagemakers@wur.nl

Participatie van de doelgroep is een belangrijk middel en een belangrijk doel om meer gezondheid te bewerkstelligen. Dit geldt zowel voor de interventie als voor het onderzoek.

Actie onderzoek maakt participatie in onderzoek mogelijk. In actieonderzoek werkt de onderzoeker nauw samen met de participanten in het programma, dus ook met de 'onderzochten'. Actie onderzoek kenmerkt zich door twee functies: 1) een evaluatiefunctie en een actiefunctie. De onderzoeksresultaten worden voortdurend teruggekoppeld naar de praktijk opdat op basis daarvan beslissingen kunnen worden genomen over 'hoe nu verder'. Het project 'Wijkgezondheidswerk' in Eindhoven is vanaf 1999 begeleid met actie onderzoek. In het actie onderzoek zijn verschillende methoden en instrumenten ingezet en verder ontwikkeld. In de presentatie worden een aantal methoden en instrumenten toegelicht:

- Interviewen: 'Appreciative Inquiry'
- De participatieladder van Pretty en het participatiemeetinstrument van Rifkin
- Checklist intersectorale samenwerking

De methoden en meetinstrumenten kunnen afhankelijk van de fase van een programma ingezet worden en aangepast worden aan de specifieke context. De toepassing van de methoden leert dat, naast het instrument zelf, de route van introductie en het nagesprek bepalend zijn voor de impact van de uitkomsten. Door de meetinstrumenten in combinatie met andere methoden en instrumenten te gebruiken is cross-checking van de resultaten mogelijk.

Listen to their answers! Response behaviour in the measurement of physical and role functioning

Marjan Westerman

Department of Public and Occupational Health, EMGO Institute, VU University Medical Centre, Amsterdam, The Netherlands,
marjan.westerman@falw.vu.nl

& Hak T, Sprangers MA, Groen HJ, van der Wal G, The AM.

Quality of life (QoL) is considered to be an indispensable outcome measure of curative and palliative treatment. However, QoL research often yields findings that raise questions about what QoL measurement instruments actually assess and how the scores should be interpreted.

We investigated how patients interpret and respond to questions on the EORTC-QLQ-C30 over time and found explanations to account for counterintuitive findings in QoL measurement. We used qualitative investigation of the response behaviour of small-cell lung cancer patients (n = 23) in the measurement of QoL with the European Organization for Research and Treatment of Cancer Core Quality of Life Questionnaire (EORTC QLQ-C30). Focus was on physical functioning (PF, items 1 to 5), role functioning (RF, items 6 and 7), global health and QoL rating (GH/QOL, items 29 and 30). Interviews were held at four points: at the start of the chemotherapy, 4 weeks later, at the end, and 6 weeks after the end of chemotherapy. Patients were asked to 'think aloud' when filling in the questionnaire.

Patients used various response strategies when answering questions about problems and limitations in functioning, which impacted the accuracy of the scale. Patients had scores suggesting they were less limited than they actually were by taking the wording of questions literally, by guessing their functioning in activities that they did not perform, and by ignoring or excluding certain activities that they could not perform. **CONCLUSION:** Terminally ill patients evaluate their functioning in terms of what they perceive to be normal under the circumstances. Their answers can be interpreted in terms of change in the appraisal process (Rapkin and Schwartz 2004; Health and Quality of Life Outcomes, 2, 14). More care should be taken in assessing the quality of a set of questions about physical and role functioning.

Motives for (not) participating in a lifestyle intervention trial.

Jeroen Lakerveld
VU Medisch Centrum
j.lakerveld@vumc.nl

& Ijzelenber W, van Tulder MW, Hellemans IM, Rauwerda JA, van Rossum AC, Seidell JC.

Non-participants can have a considerable influence on the external validity of a study. Therefore, we assessed the socio-demographic, health-related, and lifestyle behavioral differences between participants and non-participants in a comprehensive CVD lifestyle intervention trial, and explored the motives and barriers underlying the decision to participate or not. We collected data on participants (n=50) and non-participants (n=50) who were eligible for inclusion in a comprehensive CVD lifestyle interventional trial. Questionnaires and a hospital patient records database were used to assess socio-demographic, health-related and lifestyle behavioral variables. Univariate and multivariate logistic regression was used to describe the relationship between explanatory variables and study participation. Furthermore, motives and barriers that underlie study participation were investigated by means of questionnaires.

Participants were younger, single, had a higher level of education and were employed. No statistically significant differences were found in health measures and behavioral variables. The motives for participation that were most frequently reported were: the perception of being unhealthy and willingness to change their lifestyle. The main barriers reported by non-participants were financial arguments and time investment.

The differences between participants and non-participants in a lifestyle intervention trial are in mainly demographic factors. The participants consent in order to alter their lifestyle, and/or because they want to improve their health. To minimize non-participation, it is recommended that access to a lifestyle intervention program should be easy and cause no financial restraints.

METHODOLOGIE VAN COMPLEXE MAATSCHAPPELIJKE PROBLEMEN

MG Z113

13.30 – 14.30

Analyzing Climate Change as a Complex Societal Problem

Dorien DeTombe
Chair International Research Society on
Methodology of Societal Complexity
detombe@nosmo.nl

Climate change has become politically engaged issue. However, climate change is a complex societal issue. Therefore, the situation has to be analyzed according to the theoretical ideas of the Compram methodology. The Compram methodology gives guidelines to handle real life complex societal problems. The methodology gives directions to analyze, discuss, make decisions and change a complex societal problem. A problem handling team of experts and actors are invited to make fruitful sustainable decisions for interventions and implementations. The Compram methodology is a frame work methodology that is based the theory of societal complexity. The Compram methodology gives within the few steps room to apply all kinds of methods and tools. Climate change is used to explain the methodology.

De wereldwijde crediet crisis. Economische ontwikkelingen in China.

Wim Smit
Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

SIMULATIE

MG Z113

14.30 – 16.00

Dynamische Simulatie in een Interdisciplinaire Setting

Voorzitter: Cor van Dijkum

Dynamische Simulatie is een onderzoekstechniek die aan het opkomen is in de sociale wetenschappen als een techniek waarmee ontwikkelingen in de tijd (empirisch gerepresenteerd door tijdreeksen) kan worden beschreven en begrepen. In de natuurwetenschappen is die techniek al langer in gebruik waarbij onbekommerd de grenzen van disciplines worden overschreden. Biologen werken samen met fysici. Wiskundige kennis en kunde wordt dankbaar gebruikt. Computer programmeurs verschaffen programma's waarmee zaken snel en efficiënt kunnen worden doorgerekend, c.q. gesimuleerd. Voor de sociale wetenschappen kan deze interdisciplinaire setting als voorbeeld en basis worden gebruikt om op een interdisciplinaire wijze sociale aspecten van problemen te onderzoeken. In deze sessie wordt dat op verschillende wijzen gedemonstreerd.

Dynamic Animations of Journal Maps: Indicators of Structural Changes and Interdisciplinary Developments

Loet Leydesdorff
Amsterdam School of Communications Research (ASCoR)
Amsterdam University

The dynamic analysis of structural change in the organization of the sciences requires methodologically the integration of multivariate and time-series analysis. Structural change—e.g., interdisciplinary development—is often an objective of government interventions. Recent developments in multi-dimensional scaling (MDS) enable us to distinguish the stress originating in each time-slice from the stress originating from the sequencing of time-slices, and thus to locally optimize the trade-offs between these two sources of variance in the animation. Furthermore, visualization programs like Pajek and Visone allow us to show not only the positions of the nodes, but also their relational attributes like betweenness centrality.

Betweenness centrality in the vector space can be considered as an indicator of interdisciplinarity. Using this indicator, the dynamics of the citation impact environments of the journals Cognitive Science, Social Networks, and Nanotechnology are animated and assessed in terms of interdisciplinarity among the disciplines involved.

Validating Complex Signal Analyses of Human Cognition by Simulating Well Known Dynamical Systems: Promises and Pitfalls

Fred Hasselman
Ralf Cox
Radboud University (Nijmegen)

Recently techniques based on Takens' embedding theorem have been successfully used to analyze data from psychological experiments. Many of the studies show promising results for instance in the fields of language development, human postural control, ERP experiments, problem solving, dyadic interactions, tremors in Parkinson's disease and rhythmical aiming movements.

Takens' theorem (1981) allows for the reconstruction of the phase space of a complex dynamical system based on the measurement of just one variable of the system. Takens has shown that the reconstructed phase space will be topologically equivalent to the phase space of the original system. Recurrence Quantification Analysis is usually conducted on this reconstructed phase space, which enables a quantification of the complexity of the system in terms of stationarity, determinism, entropy and sensitivity on initial conditions. One reason why these analyses are interesting for psychology is that there are no restrictions on the data, as is the case with analyses based on the Gauss-Markov theorem. Or are there?

Of course there is the theoretical assumption that humans should be studied as a complex system. Several authors have taken the presence of 1/f noise in many cognitive tasks as a sign that we are dealing with a complex self-organizing system. Its mere presence is however not enough to make this claim. Moreover, many of the studies use well known dynamical systems such as the Lorenz system to show that RQA measures are able to detect order-chaos and chaos-chaos transitions and then look for similar changes in RQA measures retrieved from their own data. I will address the promises and pitfalls of this approach by discussing several recent studies which combine fractal analysis, complex signal analysis and simulation.

Suggested reading:

- Kello, C.T., Beltz, B.C., Holden, J.G., & Van Orden, G.C. (2007). The emergent coordination of cognitive function. *Journal of Experimental Psychology: General*, *136*, 551-568.
- Richardson, D.C., Dale, R., & Kirckham, N.Z. (2007). The art of conversation is coordination: Common ground and the coupling of eye movements during dialogue. *Psychological Science* *18*, 407-413
- Schinkel, S., Marwan, N. & Kurths, J. (2007). Order patterns recurrence plots in the analysis of ERP data. *Cognitive Neurodynamics*, *1*, 4, 317-325.
- Shockley, K., Santana, M-V., Fowler, C. (2003). Mutual interpersonal postural constraints are involved in cooperative conversation. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*, *29*, 326-323.
- Stephen, D.G., Dixon, J.A., & Isenhower, R.W. (2008). Dynamics of representational change: Entropy, action, and cognition. *Manuscript submitted for publication*.
- Wijnants, M.L., Bosman, A.M.T., Hasselman, F., Cox, R.F.A., & Van Orden, G.C. (2008). 1/f scaling fluctuation in movement time: Temporal structure changes with massed practice. *Manuscript submitted for publication in NLDPS*.

Non-Linear Models for the Feedback between GP and Patients

Cor van Dijkum, Niek Lam
Department of Methodology and Statistics
Faculty of Social Sciences,
Utrecht University
The Netherlands
c.j.vandijkum@uu.nl

William Verheul, Jozien Bensing
Netherlands Institute for Health Services Research
Otterstraat 118 – 124
3513 CR Utrecht
The Netherlands
W.verheul@nivel.nl

How can we model the interaction between a medical doctor and a patient that takes into account the dynamics and non-linearity of the communication? To answer this question we use a dataset of 101 hypertension (video-taped) consultations in Dutch General Practice. Causal hypotheses are developed about the relations between variables that are important for the communication between the medical doctor (GP) and the patient. From these hypotheses a non-linear model is builded with the aid of the software STELLA that expresses those causal relations. Thereafter we explore with the more mathematical software MatLab how such a model of coupled logistic equations behaves, especially concerning coupled patterns of chaos and order. Thereby we focus on phenomena such as synchronization and self organization in the process of communication.

Planning in Action
Timescale Dynamics of Action Selection in Goal-directed behavior

Ralf Cox
Behavioural Science Institute
Radboud University Nijmegen
r.cox@psych.ru.nl

Goal-directed behavior is governed by a planning process that entails the selection of potential goals, appropriate means, as well as the specifics of how to couple and sequence them in a successful way. A view is promoted that conceives of planning as a dynamical action-selection process. This view differs from the more traditional static symbol-manipulation views in a number of fundamental points, amongst which are: First, choices for action are multi-causally determined, involving various real-time processes on different timescales. Second, the selection process is embodied and situated. That is, at its most basic level, it is organized by and deals with the structural and functional details of the actor's body and environment. Third, the process has an intrinsic dynamics, which incorporates these properties, allowing for a single stable choice to emerge from multiple sources of input.

The dynamics of limb selection will be discussed as a case study of action planning. Besides a person's handedness, habitual and perceptual factors contribute to this selection process. Moreover, task complexity and even cultural factors are known to play a role. Interestingly, depending on the task and context, these factors can be reinforcing or competing in their contribution to the selection process, temporarily favoring one hand above the other. A dynamic model will be introduced that implements the view on planning above. This model will be used to simulate several unimanual grasping tasks in adults and young children. Finally, the value of this approach for cognition and behavior will be discussed, linking it to tool use and development.